

ІНДІЙСЬКІ ПРИТЧІ

ХАРКІВ
«ФОЛІО»
2024

АЛЕКСАНДР МАКЕДОНСЬКИЙ І САНЬЯСИН

Александр Македонський, вирушаючи в похід на Індію, запитав у свого вчителя, знаменитого філософа Арістотеля, що той хоче дістати в подарунок із далекої країни. «Привези мені з Індії тільки один подарунок. Знайди саньясина — людину, яка задля пізнання самої себе повністю зреклася матеріального світу».

Александр скрізь шукав саньясина, щоб виконати прохання вчителя. «Я хочу побачити того, хто пізнав самого себе, — розпитував цар у людей. — Мені не потрібен той, хто ще шукає, мені потрібен той, хто вже знайшов і пізнав».

І одного разу йому сказали: «Біля підніжжя великої гори живе старий чоловік, який пізнав самого себе».

Нарешті Александр, як він думав, зможе виконати прохання свого вчителя. Він наказав своїм воєначальникам знайти того чоловіка та з великими почестями привести до нього. Коли загін прибув у місцевість, де жив саньясин, один із воєначальників спочатку вирішив розпитати місцевих старійшин. Ті відповіли:

— Великий саньясин справді живе тут. Та ви навряд чи вмовите його піти до царя Александра.

— Нісенітниця, — розсміявся воєначальник, — якщо того забажає Александр Великий, то до нього прийде все місто.

Незабаром загін дістався до саньясина. Воєначальники Александра побачили на березі річки старого голісінького чоловіка.

— Ходи з нами, — сказав один із воєначальників. — Наш повелитель Александр Великий хоче бачити тебе, запрошує тебе в гості. Будеш пошанований, як належить, а потім Александр візьме тебе в Грецію.

— Ніхто в цьому світі не змусить мене покинути цього місця, — відповів саньясин. — Якщо ваш Александр хоче бачити мене, нехай сам прийде сюди.

Воєначальників так вразив владний і водночас спокійний тон саньясина, що вони не наважилися силоміць привести його до царя. Александрові вони сказали:

— Цей старий такий високодумний, що ми навіть боїмося, повелителю, раптом він і вам скаже те саме.

— Той, хто не шанує мене, як належить, — помре! — сказав гордий Александр. — Я йду до нього!

Коли Александр прибув до саньясина, той почав розмову першим:

— Отже, ти — Александр Великий. Проте, гадаю, той, хто називає себе великим, насправді не є і не може бути таким.

Попри те, що Александр владарював над половиною світу, ці слова змусили його затрептіти.

— Я не хочу сперечатися з тобою, — сказав він, — я прийшов запросити тебе.

— Я вільний як вітер, — усміхнувся саньясин. — Скажи-но мені, ти, що

називаєш себе великим, — хіба можна запросити вітер, який віє сам по собі? Якщо мені цього захочеться, то я сам піду в Грецію, якщо я цього не хочу, ніхто мене не змусить.

Ці слова розлютили Александра.

— Старий, — закричав він, вихопивши з піхов меча, — якщо ти не підкорятимешся мені, я уб'ю тебе!

— Ти запізнився, — відповів саньясин, — я вже сам убив себе.

Александр ще міцніше стиснув свій меч.

— Зараз твоя голова покотиться з плечей!

Саньясин цілком спокійно відповів:

— Ти можеш відрубати мою голову. Та тобі не дано вбити мене. Адже коли ти побачиш, як моя голова падає на землю, я теж побачу, як вона падає.

Після цих слів лють Александрова знову змінилася на повагу до цієї людини. Він так і не зміг убити саньясина. У щоденнику царя зберігся запис про цю подію, про зустріч з чоловіком, якого звали Датдамеш.

ДІАМАНТ

Якось один селянин, працюючи на своїй ділянці, знайшов красивий камінець. Селянин помилювався ним, подумав, що він сподобається його дітям, і забрав додому.

Як це завжди буває, діти, досхочу награвшись якоюсь іграшкою, швидко забувають про неї. Так сталося і з батьковою знахідкою. Діти побавилися камінчиком, а потім поклали на підвіконня й забули про нього.

Невдовзі селянин пустив до себе на нічліг мандрівного саньясина. Пригостив подорожнього вечерею, а потім вони трохи поговорили. Саньясин багато подорожував, знав безліч новин про все, що відбувається у світі. Під час розмови саньясин мимохідь сказав:

— Скажи мені, чому ти живеш саме тут? Я знаю одне місце, де є цілі розсипи діамантів, там, на березі річки, діаманти лежать просто під ногами. Ти міг би казково розбагатіти, а замість цього ти з ранку до ночі працюєш на своїй землі. Навіщо, скажи, ти витрачаєш своє життя намарне?

Наступного ранку саньясин пішов. Він не сказав селянинові, що це за річка, де діаманти лежать просто під ногами, проте душа селянина сповнилася надією, яка потім переросла у величезне бажання знайти цю річку. Урешті-решт, продавши частину своєї ділянки, він пішов її шукати. А на прощання сказав рідним:

— Чекайте мене! Мине щонайбільше п'ять років, і я повернуся. Повернуся багатим!

У своїм шуканні обійшов той селянин безліч земель, обстежив кожен річку, що траплялася на його шляху. Минуло п'ять років, а тієї річки, яка мала зробити його багатим, так і не знайшов. Тільки дізнався, що таке діамант і який він на вигляд.

Через п'ять років селянин ні з чим повернувся додому. Він зайшов у рідну хатину, підійшов до вікна й побачив на підвіконні рідкісний і найбільший діамант, який можна знайти на землі.

Тоді й згадав, як його знайшов.

ЗМІСТ

Александр Македонський і саньясин	5
Діамант	11
Бірбала не злякаєш	15
Брахман і його син	17
У кого є розум, у того є сила	20
Благай Бога про милість	25
Закоханий Брахман	28
Александр Великий і мудреці.	30
Бог усміхається у двох випадках	34
Гуру й перлини	36
Навіть тисяча років життя даремна	38
Життя вічне!	42
Навіщо співає птах?	46
Кіт гуру.	47
Шуліки й ворони	48
Хто більший.	50
Хто важливіший.	52
Скорпіон і державні справи.	56
Нарешті!	57

Мудрець нарада і чаша з молоком	59
Тріснутий горщик	63
Про вічне життя	66
Причина й наслідок	67
Робота для духа	68
Ріпа	73
Рука дахаря й рука взяхаря	79
Найголовніше	80
Найсильніша людина	86
Сила знання	90
Рятівна відповідь	95
Учень мудреця і слон	98
Що найпотрібніше в бою	100
Диво-камінь	101
Акт співчуття	103
Нескінченна історія	107
Мавпа й шахи	111
Отруєна вода	114
Хлопчик і ваги	116
Вміння бачити ціле	120
Не міряй на свою мірку всіх	123